Kaina 10 Pf.

Nr. 32 (1194) Vilnius, 1943 m. rugpiūčio 7 d.

LIETUVIŲ KARIŲ SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1919 m.

LEIDŽIA LIETUVOS SAVISAUGOS DALIŲ STABAS; Vyr. redaktorius *kpt. Simas Urbonas;* Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jėzuitų g-vė Nr. 3; telefonas per Vilniaus karišką: Vyr. redaktoriaus — 22. Redakcijos ir administracijos — 24. Spauda: Kauen - Wilnaer Verlags — und Druckerei G. m. b. H. Wilna, St. Annenstr. 3. Ruf 15-66.

SAVISAUGOS BATALIONAI IR VISUOMENĖ

Neatsiras nė vieno lietuvio, kuris neįsimtų kokį pavojų mūsų tautai ir kraštui sudaro bolševizmas. Neatsiras nė vieno lietuvio, kuris nenorėtų, kad bolševizmas būtų sunaikintas ir tas pavojus mūsų tautai būtų pašalintas. Tie, kurie kitaip manė, su bėgančiais iš Lietuvos bolševikais ir žydais drauge pabėgo ir dabar „sovietiniame rojuje" tollau gabina žmonijos žudikus. Lietuva atskiratė nuo bolševikinio pavojaus, bet jos tikrieji sūnūs, norėdami gaišutinai šį pavojų pašalinti, gausiai stojo į karines formacijas, kad galėtų aktyviai prisidėti prie sunaikinimo mūsų amžinojo priešo.

Mūsų savisaugos batalionai Rytuose veda kovą už tautos egzistenciją, veda kovą, kuri reikalauja suku ir kraujo. Vienas kitas jų žūsta, vienas kitas savo kraujo aplaistė svetimas žemes, bet jie visi žino, kad tos aukos nėra be prasmės: jos visos sudedamos ant Tėvynės aukuro, kad tauta būtų apsaugota nuo žrašūties.

Paskutiniu metu dažniau ir dažniau spaudoje pasitaiko įvertinimų tų kovų ir tų aukų. Pamažu visuomenė pradeda pripažinti savisaugos batalionų pasiūvintųjų savo kraštui ir tautai. Jų kovas su bolševikais pačiu minėjo ir pasigėrėjimu, nes supranta, kad tik jie atstovauja mūsų tautą Europos bendruomenėje ir ją atstovėjimą antspauduoja savo kraujų. Todėl kiekvienas tautos narys turėtų pagal savo išgales jiems padėti, palengvinti jų būvį ir moraliai bei materialiai jiems parenti. Daugumas taip ir daro. Tą taip pat turėtų suprasti ir mūsų gydytojai ir visomis jėgomis padėti mūsų batalionų kariams.

Savisaugos batalionuose trūksta gydytojų. Yra batalionų, kurie, visa laiką kovodami su bolševikų banditais, yra be medicinos priežiūros, o sužeistieji be jų pagalbos. Buvo atsitikimų, kad menka žaizda, savo laiku nesulaukė peržiūra ir tiesiogiai laikui palikta be medicinos priežiūros, privedė prie to, kad reikėjo vėliau amputuoti kojų. Mūsų gydytojai neturėtų tai užmiršti.

Kraštas karo metu negali likti be medicinos priežiūros ir taisai gyventojų sveikata yra svarbesė ir jiems medicinos pagalba turi būti teikiama pirmoj eilėj. Mūsų gydytojams, ilgesniems kraštė, dėl to gali tekti daugiau dirbti, daugiau pacientų priimti, didesnį skaičių ligonių lankyti, bet ir savisaugos batalionai lietuvių gydytojų neturi būti užmiršti. Ten, kur yra lietuviškas karys, turi būti ir lietuvis gydytojas. Gydytojai yra atsakingi už sveikatą visos tautos, ir jėgų tos tautos dalis yra fronte, tai jie dėl asmeninių patogumų neturi teisės jos apleisti ir apsiriboti tik civilių gyventojų gydymu. Jie turi atminti, kad geriausieji mūsų sūnūs lieja savo kraujų ir kovoja už visą tautą, tuo pačiu kovoja ir už tų pačių gydytojų gyvybę, taigi ir jie tiems kovojantiems daliniams turi padėti. Nė vienas pilietis neturi savo karių — tautiečių apleisti, dar daugiau tos teisės neturi gydytojai. Tie, kuriems savivaldos organų yra pavesta rūpinitis visų Lietuvos gyventojų sveikata, nusikals už nesirūpindamą medicinos priežiūra savisaugos batalionų ir jie atsakingi už padaugėjusį mūsų krašto invalidų skaičių. Sveikatos Departamentas, jėgų neatsirandą pakankamas skaičius gydytojų — savanorių, turėtų skirti juos į batalionus įsakymo keliu. Už tai mūsų kariai bus tik dėkingi ir žinos, kad savo tautiečių jie nėra užmiršti bei apleisti.

M. S.

Dideli priešo nuostoliai visuose frontuose

Kubanės prietiltyje keli sovietų puolimai atremti su kruvinais nuostoliais.

Mūšyje tiesiu Mūsų pėstininkų bei šarvuočių junginiai ir ginklo ff dalininkai, vadovaujami gen. feldmaršalui von Manstein ir pėstininkų generolui Hollidt, pavyzdingai remiant aviacijos junginiams, kuriems vadovavo aviacijos generolas Dessloch, atrėmė pakartotus stiprius priešo mėginimus prasiveržti ir smarkiu priešpuoliu į šiaurę nuo Kuibiševo sumušė įsiveržusį priešą.

Šiose kovose ligi rugpiūčio 2 d. palmta 17.895 belaisviu, bei palmta grobiu ir sunaikinta 730 šarvuočių, 703 pabūkšlai ir 398 granatsvaidžių bei didelį skaičių kitų ginklų ir daug karo medžiagos. Priešo užmuštųjų skaičius kelis kart prašoko belaisvių skaičių.

Doneco fronte ir Bielgorodo srityje su keliomis pėstininkų divizijomis bei šarvuočių junginiais, stipriai remiant aviacijai, rugpiūčio 4 d. priešas mėgino pralaužti frontą. Tuo laiku, kai tiesi Doneco mėginę prasilaužti sovietai greitu priešpuoliu atmušti, ties Bielgorodu tebesitęsia dar sunkios kovos.

Priešas Orio lanke sutelktomis pėstininkų ir šarvuočių pajėgomis vis iš naujo puolė mūsų pozicijas. Tačiau tie visi puolimai po permainingų kauyinių buvo sugniuždyti, padarius priešui didelių nuostolių. Rugpiūčio 3 d bolševikai smarkiai tebepuolė ypatingai miesto pietvakarius. Visur jie su kruvinais nuostoliais atremti.

Orio lanke, vykdant fronto sutrumpinimą, naktį iš rugpiūčio 4 d. į 5 d. priešui nekliudant, įvykdyta jau seniau numatytas Orio miesto evakuavimas. Visos atsargos planingai išgabentos, o svarbūs kariniai įrenginiai visiškai sunaikinti.

Ir į pietus nuo Ladogos ežero po stipraus artilerijos pasiruošimo ir tvirtai remiami aviacijos sovietai vėl puolė. Jie atremti kietose kovose vyras priešį vyrą ir iš daliies priešpuoliu padarant jiem didelių nuostolių.

Kandalakšos frontė vokiečių grenadieriai neįžengiamuose miškuose apsupo ir sunaikino du priešo batalionus.

Rugpiūčio 1 ir 2 d. Rytų fronte per oro kovas ir priešlėktuvinė artilerija sunaikino 227 sovietų lėktuvus. Rugpiūčio 3 d numušta 118 priešo lėktuvų.

Sovietai liepos 31 d. visame Rytų fronte neteko 217 tankų. Su šiuo skaičiumi nuo šių metų liepos 5 d. vien tik vokiečių kariuomenės sudaužytų sovietų tankų skaičius yra 13.415.

Priekiniam poste niekieno žemėje. PK - Nuotr. karo koresp. Bögel (Wb).

Sovietai liepos 31 d. visame Rytų fronte neteko 217 tankų. Su šiuo skaičiumi nuo šių metų liepos 5 d. vien tik vokiečių kariuomenės sudaužytų sovietų tankų skaičius yra 13.415.

Kandalakšos fronte vokiečių grenadieriai neįžengiamuose miškuose apsupo ir sunaikino du priešo batalionus.

Rugpiūčio 1 ir 2 d. Rytų fronte per oro kovas ir priešlėktuvinė artilerija sunaikino 227 sovietų lėktuvus. Rugpiūčio 3 d numušta 118 priešo lėktuvų.

Sovietai liepos 31 d. visame Rytų fronte neteko 217 tankų. Su šiuo skaičiumi nuo šių metų liepos 5 d. vien tik vokiečių kariuomenės sudaužytų sovietų tankų skaičius yra 13.415.

Rugpiūčio 2 d. Viduržemio jūros srityje numušė 199 lėktuvus, iš jų 132 virš Sicilijos.

Rugpiūčio 2 d. Viduržemio jūros srityje priešas neteko 21 lėktuvo. Po paskirų dienos metu įvykdytų priešo oro pajėgų prasiveržimų į užimtąsias Vakarų sritis, bei į Norvegijos pakraščius, vėl naktį į rugpiūčio 3 d. bombardavo Hamburgo miesto sritį ir jo apylinkes. Vėl gyventojams ir pastatams padarta žymių nuostolių. Pagal ligšiolinius pranešimus, šių puolimų metu numušti 27 priešo lėktuvai.

Rugpiūčio mėn. 1 d. viena amerikiečių bombonešių eskadrilė, susidedanti maždaug iš 125 keturmotorinių lėktuvų, bandė iš karto puolti vieną rumunų algyros sritį. Vokiečiųrumunų aviacijos gynimosi pajėgos laiku stojo kovon ir sėkmingai taip išskaldė priešo junginį, kad tik 60 ar 70 lėktuvų galėjo paskirai puliti. Iš jų numušti 32 keturmotoriniai bombonešiai. Pagal užsienio pranešimus, kiti 15 priešo bombonešių tuečėjo nusileisti į neutralias sritis. Taigi, pagal mūsų patyrimus, negrįžo didesnė skridusio junginio dalis. Tačiau manoma, kad tikri amerikiečių bombonešių nuostoliai bus dar didesni.

Priešo aviacijos junginiai liepos 30 d. puolė Kaselio miestą ir kai kuriias vietas okupuotose Vakarų srityse. Naktį į liepos 31 d. buvo bombardoytas Remseherdo miestas. Pultųjų mėstų gyventojams padaryta nuostolių. Ypač sugriauta daug namų ir per gaisrus padaryta žalos Remscheido gyvenamosiuose kvartaluose. Lig šiol gautaisiais duomenimis, oro gynybos pajėgos iš viso sunaikino 60 lėktuvų, daugiausia keturių motorų bombonešių.

Kovoje prieš britų ir amerikiečių jūrų kelius ir laipinamuosius laivynus Viduržemio jūroje, liepos mėn. buvo nuskandinti 94 laivai, bendros 550.241 brt. talpos, o dar 53 laivai bendros 246.750 brt. talpos buvo nuskinamai sužaloti. Be to, buvo sužaloja bombomis ir torpedomis ne mažiau kaip 220 laivų bendros 780.000 brt. talpos. Ir iš šitų paskutiniųjų laivų dalis gali būti laikoma sunaikinta.

Šitie rezultatai buvo pasiekti, povandeninlams laivams nuskandinus 331.241 brt. talpos laivus, o 30.000 brt. talpos laivų buvo sužaloja patikusiomis torpedomis.

Priešo karo laivynai taip pat turėjo didelių nuostolių. Karo laivyne vienetai nuskandino:

tris naikintuvus, septynis greitlaivius, vieną povandeninį laivą, vieną sargybinį laivą. Vienas kreiseris ir daugiau kaip 15 greitlaivių, buvo sunkiai sužalota.

Karo aviacijos junginiai nuskandino:

vieną naikintuvą, tris greitlaivius, vieną lydimąją valtį, dvi korvetes ir daug laipinamųjų valčių.

Sužalojo:

vieną kautynių laivą, kelis kreiserius, devynis naikintuvus, vieną keltą ir daug laipinamųjų valčių.

Birma paskelbta nepriklausoma

TOKIO. Rugpiūčio 1 d. Burma buvo paskelbta nepriklausoma valstybe. Kai Japonų okupacinės kariuomenės Birmoje vadas generolas Kawabe Birmos administracijos taryba pirmininkui Dr. Ba Mavui pranešė apie karinės administracijos panaikinimą, Ba Mava sukviete parengimosiose Birmos nepriklausomybej paskelbti komisijos narius, paskelbė, kad ši komisija savo uždaviniuo atliko ir paskyrė 25 narius naujo Birmos parlamentu valstybei steigti.

Naujasis parlamentas tuoj susirinko ir Istrinko pirmininku Bandora Uselna.

Uselnas pareiškė, kad naujasis parlamentas aistovauja visai birmiečių tautai Po to jis visa laika birmiečių vardu šiklimingai paskelbė naują nepriklausomą Birmos valstybę. Jis pareiškė, kad Birma, kaip didžiosios Rytų Azijos gyvybinės erdvės narys, yra pasiryžusi prisidėti prie naujos teisingos pasaulio santvarkos.

Parlamentas tuoj priėmė jam pateiktą būsimosios Birmos valstybės formos projektą. Šis projektas bus laikomas laikina konstitucija. Po to parlamentas išrinko vyriausybę. Dr. Ba Mavue vienu balsu buvo išrinktas valstybės galva ir ministeriu. Tuo pirmas istorinis Birmos parlamento posėdis baigėsi.

TOKIO NL. Birmos valstybės susirinkimas rugpiūčio 1 d. paskelbė Jungtinėms Valstybėms ir Didžiajai Britanijai kara. Dr. Ba Mava, kaip Birmos ministeris pirmininkas, pranešė šiles valstybėms ir neutraliesiems kraštams apie Birmos nepriklausomybės paskelbima.

PADĖTIS ITALIJOJE

ROMA, NL. Stefanio agentūra pranešė, kad ministerių taryba per savo pirmąjį vokar dienos posėdį, pirminkaujant maršalui Badoglio, „atsižvelgdamas į susidariusią krašto politiniame gyvenime naują padėtį", leisė paleisti fašistų partiją. Buvo imtasi priemonių, kad institucijos, kurios rūpinasi auklėjimu ir sportu, veiktų toliau. Per tą pat posėdį buvo taip pat nutarta, kad 1928 m. gruodžio 29 d. įstatymas dėl didžiosios fašistų tarybos yra nesuderinamas su grįžimu į normalią konstituciją. Ministerių taryba, be to, dar isakė panaikinti ypatingosius teismus valstybei ginti. Dabar bylas, kurias svarstė tie teismai, svarsty atskirų armijos korpusų karo teismai, kol truks karas.

ROMA, NL. Maršalas Badoglio išleido dienos įsakymą, kuriuo fašistų milicija, kaip „savanorių milicija valstybės saugumo reikalams", paskiriama prie kariuomenės kaip integralinė jos dalis, su kuria ji draugiškai rūpinsis tėvynės gynimu.

ROMA, NL. Grafas Ciano pasitraukė iš pasiuntinio pareigų prie Vatikano. Karalius Viktoras Emanuelis pasitraukima priėmė.

ROMA, NL. Politiniu kalinių paleidimas, kaip pranešė Stefanio agentūra, jau prasidėjo. Kadangi valdžios organams tenka peržiūrėti daug bylų, tai imtasi priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų patikrinta kiekvieno politinio kalinio asmeninė padėtis. Kaip „išpėjamoji priemonė viešajai tvarkai išlaikyti", buvo sulmta daug fašistų partijai priklaususių asmenų.

Rūkų svaidytojas didžiajam mūšy Rytuose PK - Nuotr. karo koresp. Eckart (Wb)

ŽODIS KARIAMS

Rūpinantis tobulesnių moralinių ryšių tarp mūsų karių ir Vyrų ir Tėvynės sudarymu, šia reikalas **dažnai keliamas ir lietuviškojoj spaudoje.** Lietuvių karių savaitraštis „Karys" ilgu laiku jaudino savo pareigą nuolatos apie šį reikalą kalbėti lol, kol visų mūsų karių moralinio rėmimo pobūdis jeis į platesnį pranešimo vieto ir visiškai **siekaus visuomeninio darbo formas.**

Iki šiol dažniausiai buvo keliamas šis opus klausimas, kreipiantis į atitinkamas mūsų savivaldos įstaigas ir į pačią Lietuvos visuomenę. Kitaip tariant, vadovybė skatinama šią mūsų garbės pareigą, šį visuomeninį darbą kuo skubiausi įstatyti į konkrečias organizacinės reikšės vėžes, jam centralizuotai vadovauti; visuomenę gi kviečiama parodyti savo tradicinį prisirišimą prie savo karių, ir užtauginę mūsų kovojančiu prie bolševizmą vyrų, kad jų sunkus kasdieninis gyvenimas toli nuo Tėvynės, kuo galint, būtų palvarinamas ir lengvinamas.

Tarp kitų moralinio ryšio kultūrinių priemonių, **pakankamas mūsų karių aprūpinimas spauda — yra viena pagrindinių dažnai** Aukščiau šiuo reikalu mūsų karių buvo ypač nusiskundžiama, tačiau pastaruoju metu mūsų batalionai Rytuose spauda gauna gan patenkinamai, neskaitant kai kurių dalinių, kurie laikraščius gauna kartais nereguliariai arba permažą kiekį. Šia proga norima paaiškinti, kad ypač laikraščių normaliaus gavimo reikalinose nemaža priklauso ir nuo pačių dalinių štabų, vadų ir net atskirų karių bendrų pastangų. Taigi, kai kartą trumpai kreipiamasi į pačius mūsų dalinius, į pačius karius, nurodant konkrečias pastangas, kurių turėtų griebtis iš savo pusės patys dalinial, kad bent spaudos gavimo ryšiai su Tėvyne būtų kuo tampriausi.

Savaime suprantama, kad čia yra būtina abipusis informavimas apie batalionų, smulkesnių dalinių ar net atskirų karių feldpostų numerius, apie visus jų pasikeitimus, apie spaudos gavimo tvarkingumą, taip pat rūpintis painformuoti apie žinomo kalnyninio lietuviško dalinio spauda aprūpinimo būkle. Be to, kiekviena proga per vykstančius **Tėvynės Karius stengtis painformuoti mūsų redakcilą ar Ryšių karininko štabą** apie spaudos gavimo būkle dalinluose. Todėl visi dalinių štabai, batalionai ir adjutantai ir atskiri dalinių pareigūnai prašomi vadovautis šiais pagrindiniais nurodymais:

1) Dalinius ar smulkesniam vienetui pasiekus paskyrimo vietą, kai tik **gaunamas feldposto nr., tuojau pat jį pranešti mūsų redakcijai.** Kiekviena proga proga stengtis patikrinti, ar jis redakcijoj yra gautas.

2) Neatidėliojant pranešti **apie feldposto nr. kiekviena pasikeitimą,** kad redakcija laiku galėtų tinkamai veiktuj, dalinius vieniu ir negauna nant.

3) Laikraščių **gavimui staiga nutrūkus, taip pat ir kai skubiau painformuoti redakciją.** Kartais iš Rytų **stvykusių karių sužinoma, kad** jau apie mėnesį laiko jų dalinys negauna spaudos, tačiau užklausus, **kodėl nepranešė laiku ar per** **žmones anksčiau,** kai tik gavimas nutrūko, — negauni jokio atsakymo.

4) Reikia būtinai informuoti redakciją apie spaudo gavimo būkle ir savo artimiausiuo e kalnyninluose lietuvių dalinluose.

5) Nežinirnt ar spauda gaunama tvarkingai ar ne, kiekviena proga **Tėvynės važiuojančius karius aiškiai įpareigoti,** kad apie spaudos gavimo dalinyje užėję **sazmeniškai painformuotų redakciją.**

6) Spaudos negaunant ar jos gavimui laikinai nutrūkus — **įpareigoti redakcijon užsimandžius karius** ne tik apie tai mums pranešti, bet ir paimti dalinui **juodama spauda** kiek. Kartais gali atsitikti, kad atvažiavusieji tikiai nuolatinėdą laikraščių negauna, tačiau, jiems žinodant nuvežti, atsisako, aiškindamiesi nepatogumais kelionėje.

7) Kiekviena proga, kai kuriuodonjant karj tarnybos reikalais Tėvynėn — **įpareigoti jį mus ar kitas redakcijas painformuoti ar sutvarkyti spaudos gavimo reikalus.**

8) **Jeigu spaudos ar kurio laikraščio atskirai gaunama nepakankamai — taip pat tuojau mus informuoti, nurodant pageidaujamą kiekį.**

9) **Atskiram kariui, ar mažesnei jų grupelei atsidūrus kaip talkininkama vokiečių kariuomenės eilėse — taip pat kuo skubiau atsi-**

Kuona Rusijoje

Vieną šaltą sausio mėn. pradžioj dieną Lietuvių Savisaugos Dalinių N batalions X kp., Iln. B vadovaujama, gauna įsakymą iš toliau Rytų fronto šiaurės ruožo miestelio R persikelti keletą šimtų kilometrų pietų kryptimi. Motorai, kovodami su 35° C šalčio, slenka pirmyn vingiuotais ir užpustytais rusiškais keliais. Sunykusiuose kaimuose žvelgia į mus nedrąsios akysę; pilnos balmės ir nepasitikėjimo. Mūsų žalios uniformos niekas nepažįste. Už tai jie ir kalba su mums atsargiai. Kiekvienas atsakymas į mūsų klausimus neikras, balmingas.

— Jūs, bedniokai, atvykote pas mus paspėjėti, prasitrėti, — pasigirsta kai kur tylus užmetinėjimas. Lietuvia kareivis tik nusišypso, parodydamas ryžtingo kario veidą, ir pirmyn ...

Vėjas, versdamas sniego pusnis, žvilpdamas, skrieja per žygumas, laukus ir miškus. Prie jo prisideda

Sk
B
B
B
B
Sk
Sk
Sk

FRONTO TEATRO GASTROLĖS VILNIUJE

3

Neseniai susikūręs Lietuvių Karių Fronto Teatras, po sėkmingos premjeros ir visos eilės spektaklių Kaune, liepos 29 d. stalga atvyko į Vilnių. Tuo tarpu dar negaležmas išvyzti pas mūsų karius į Rytus, Fronto Teatras Vilniumi pradėjo savo gastroles po Lietuvą, mūsų karių dalinius ir visuomenė. Malonu pažymėti, kad šis meninis kolektyvas savo išvykas po Lietuvą pradėjo iš mūsų senosios sostinės Vilniaus.

Fronto Teatras Vilniuje turėjo net šešis spektaklius. Trys uždari spektakliai buvo surengti mūsų karių ir policijos daliniams ir jų šeimoms, o kiti trys — viešos visuomenei. Spektakliai vyko Vilniaus Miesto Teatro rūmuose, kuriuos Teatro vadovybė mielai patogiausiomis sąlygomis uždėjo lietuviškiesiem Fronto Teatrui. Tiek uždaruose, tiek viešusiuose spektakliuose publikos, palyginti, kaip vidurvasarys, buvo pakankamai gausu. Visi spektakliai žiūrovų buvo sutikti įspūdingu, šiltu nuoširdumu, ir buvo justi natūraliai trykštantį lietuviškąjį kaimo jaunimo buitis, kuri tiek vaidintojus, tiek žiūrovus tamprai siejo bendromis lietuviškosios širdies išgyvenimų gijomis. G. Veličkos muzikalini, sviliapuiklas „Šienapjūtė", iš tikrųjų, drastai galima pavadinti grynu lietuviškosios kaimo širdies, jo jautrios gyvenimiškos sielos gabaliu. Pagaliau koncertinė spektaklių grupelėmis sėdėjo kelios dešimtys sužeistųjų mūsų karių iš įvairių Vilniaus miesto ligoninių. Visi nekantriai laukė uždangos pakylant.

Uždangai pakylant, ant scenos matėsi šviesus, idiliškas žaliuojančių Lietuvos panemunių ir pamiškių peizažas, o čia pat prieakyje — pasiturinčio ūkininko gražiai sutvarkytos sodybos kiemas su šulinliu, pulkiais lapuočiais ir kaimiška perlipama tvorele. Cia tarp šulinio ir sklyčios duro užsimezga

M. Mongirdas
Teatro direktorius

ir gyvai, nuotaikingai pleciasi lietuviškojo kaimo jaunimo buities tikras, nuoširdus, išgyventas paveikslas. Šienapjūtės meto aktualijos, kalme vasarojų miestiečiai, studentas Petras su Aldi, ir žydinčiam jaunimui ramybės neduodanti meilė, nematomais, logiškais saitais darnai pinasi bendron muzikinio vaizdelio visumon. Cia gausu sveiko, nuoširdaus jaunųjų siautėjimo ir poilsio valandų nuotaikos. Cia jaunoji ūkininkaitė Agnė susižavi ponu Petru iš Kauno, o senasis ūkininkas, pilnas galvaus jumoro ir sveiko liaudies samojaus, stengiasi kiekvienam atverti savo širdį. Pagaliau metūkšnėje Agnės ir studento Petro scenoje prie šulinio — tiek daug gražutės Agnės jausmingumo, jaunuoliško naivumo ir drauge sveikos praktinio gyvenimo žinnities dialogu. Tiesingu mergaitės akių atsispindėjimas tyrame šulinio vandenyje galutinai užbūrė įsimylėjusią vienturtę, ir ji vien tesvajoja apie studentą Petrą, pamokiusį vandenyje stebėti savo grožį. Nuoširdi, nedrąsi mažažemio ūkininkaičio Miko meilė tap pat buvo puikiai pavaizduota. Nei vasojančios mėsiešės Alės pavydžiai vimas, nei jos fanaberija ir iserka nepajėgia sugriauti šio šveiksus, spalvingo jaunųjų išgyvenimo vaizdelio ir Šienapjūtės bendrojoje pasiliksminimo. Daug nuotaikos ir muzikos meno meilės įneša kaimo muzikantas, net už 800 litų išsigiės naują akordeoną, išmokęs puikiai griežti ir todėl pasidaręs kaimo jaunimo sambūrių centriniu asmeniu. Jis savo muzika sujaudina ir senį ūkininką, jam įrodydamas, kad ne „trys arklai neatstoty" jo mylimo akordeono. Pagaliau vaizdelis baigiasi Alę išsivijusio Petro grįžimu; Agnės liūdesio ašarų pasikeitimu į dideli džiaugsmą mylimojo sulaukus ir įspūdingu šienapjūtės pabaigtuvių pasilinksminimu.

Abiejuose vaizdelio paveikluose gausu lietuviškiu dainų ir tautinių šokių, kuriuos žviriai išpildo mergaitės ir yrai tautiniuose kostiumuose. Labai įspūdingai nuskamba žavus vyrų kvartetas dainuodamas apie Nemuną, kad net senasis ūkininkas susijaudinęs stebisi visą amžių išgyvenęs panemunėje ir negirdėjęs tokios gražios dainos...

Taigi lietuviškoji „Šienapjūtė", be didelių gudrybių, pretenzijų ir be dirbtinio išradingumo, jautriai pataukia, užburia ir šveiniai, idiliškai nuteikia gyvenimo kasdienybės ir karo rūpesčių išvarginta žmogaus sielą. Atskiri vaizdelio momentai buvo tokį tikri ir nuoširdūs, kad ne vieną žiūrovą, sužeistą karį ar net lietuviškai suprantantį ir mūsų kaimo gyvenimą pažįstantį kitatautį jautriai paveikia ir verčia drauge išgyventi spalvingą, originalią, samojinga lietuviškojo kaimo buities nuotaika. Ne vienas žiūrovas su pasitenkinimu ašaromis akyse leipo nuo žvitraus jaunimo išdaigų ir jo liežuvingo siautėjimo.

Po valdinimo pertraukos, taip pat gyvai, įdomai praėjo koncertinė dalis. Solo dainos, liaudies šokiai, baletas ir kt. gan įspūdingai, skoninčai baigia šį Fronto Teatro spektaklį. Ypač šveiniai, meniškai pasirodo solistės: p. Kriščiulaitytė ir p. Mileišytė. Nemažiau įspūdingas ir vyrų kvartetas... Koncertinę dalį labai vykusiai konferavo Cepaitis.

St. Gailevičius
Muzikalinės dalies vedėjas

Šiame pirmajam Fronto Teatro spektakliyje dalyvavo: Elertas, Mileišytė, Kriščiulaitytė, Bakūnas, Martjodius, Meškelė, Sadzevičiūtė, Kniūtaitis, Cepaitis, Potrepkaitė, Lingys, Liučkūnaitė, Poškaitis, Kulevienė, Mauruka, Ramelis, Sagevičius, Petraitytė, Mickevičiūtė, Tamulevičiūtė, Pilka, Balyta, Ankudaitytė, Paliakauskaitė, Morkūnaitė, Akstinas.

Dar po vieną spektaklį kariams ir policiai buvo pastatyta lapo 31 d. ir rugpiūčio 1 d. Sekmadienį, pasibaigus trečiajam spektakliui, Vilniaus lietuvių karių vardu Fronto Teatrą pasveikino batalijono vadas, kpt. Truškauskas, palinkėdamas geros sėkmės ir kuo greičiau pasiekti mūsų karius Rytuose. Gastrolėms Vilniuje atminti, šia proga Fronto Teatro kolektyvui buvo įteikta dovanėlė, liaudies šokėjų statulėlė „suktinis" su užrašu: „Lietuvių Fronto Teatrui, 1-mas Batalionas, Vilnius, 1943 m. rugpiūčio 1 d."

Siems trims uždariems spektakliams pasibaigus, Fronto Teatras rugpiūčio 2,3 ir 4 dienomis, kaip jau buvo minėta, davė tris viešuosius spektaklius vietos visuomenei. Ir čia Fronto Teatro pasirodymas buvo jaukiai, nuoširdžiai sutiktas.

Fronto Teatro gastrolėms Vilniuje pasibaigus, teatro kolektyvas išvyksta tolimesnei savo kelionei Lietuvos ribose, kur čiuo ele spektakliu mūsų kariams ir visuomenei. Teatro direktoriaus p. Mangirdo pareiškimu, Fronto Teatras nekantriai laukia galimybės išvykti savo tiesioginėmis pareigoms — pas mūsų karius į Rytus, kad praskaidrintų jų trumpas poilsio valandas, meniškai pateikdamas tolį nuo savųjų artėdamiems

G. Velička
Teatro meno vadovas

dalis Vilniuje taip pat gražiai, skoningai užsirekomendavo. Tuo būdu šešis iš eilės vakarus Vilniaus scenos meno šventovėje vyko tikra tautinio meno ir lietuviškosios šienapjūtės pavaizdavimo šventė.

Pirmasis Fronto Teatro spektaklis įvyko liepos 30 d. Tai buvo pats pirmasis šio teatro pasirodymas Vilniaus scenoje. Spektaklis buvo uždaras ir skiriamas Vilniaus įgulos lietuvių kariams, policijos vyrams ir jų šeimoms. Žiūrovų prisirinko apypilnė teatro salė. Pirmosiose vietose vakarais, kada arklai ir karvės būdavo pagirdytos, ant šito stalo lošdavo skatą. Reikia stengtis sėsti dėsinėje sofos pusėje, nes ten spyruoklini dar šiek tiek laiko. Kitą pagaliau mes jau sėdime, o ant stalo stovi kampuotos stiklinės, ir kai Karolis susileičio sulamdyta cigarete, tada po velnių, mes pasitustai geral jauciamės. Na, jūs mane supranatate!

— Toji juodukė, kuri sėdi šalia grandinio tu mano mielas seni, ten pas ją viskoy yra. — Taria Erikas, intuisipokso į šilkinėmis kojinėmis apautas, viena ant kitos uždėtas, kojas kuriu apvalūs, sijonėlio nepridengti, keliai vilioclami blirge.

Šeiminninkas žiungė radiją, Tačiau, nekreipdamas į jį dėmesio, planinas dažė rūmiškus akuosė, kurie skilinti bendrame kunkuliuojančiame triukšme.

— Tu furi prisiminti, jog per Schminer mergiesi vestii...

— Manai, kad aš to nepadaryslu? — ginasi Erikas, ir ly kais norėdamas nukreipti dėmesį nuo kas ji taip malonial buvo nutelkes, stekia alaus, kuri vienu gurkšniu žimaslila.

Gražiu vakaras. Už lango stovi aukštas, senas kaštonas gausiais žiedais. Kada mes čia sėdime, atrodo, jog pasaulyje pilna džiaugsmo ir neūpestingo pasitenkinimo.

— Ar tada pagalvojai, kad mes vėl čia visi kartu sėdėsim?

— Ką? — Erikas pasilenkia pirmyn: — Ką tu nori pasakyti?

Seiminninkas nuima tuščius stiklus ir stato ant stalo naujus.

— Jūs ištroškę, — sako jis šypsodamasis: — perkūnėliais, taip, jūs gerokai ištroškę.

Tai buvo vakare geležinkelio sargo namelyje. Rodos, prie D., taip, tikrai — tai buvo prie D.

Mergaitė, kuri sėdėjo tap vilioančiai sukeitusi kojas, pasikelia ir eina prie durų. Ji dar jauna ir žavinga, eidamas lankstinasi supaė klubuose, kad net kareivių žvilgsniai, — smukėjė sėdi beveik vieni kareivial — eina kartu su ja. Aiškų, ji mėlyna vieno. Tu, kuris yra prie jos ir kuris dabar atidaro jai duria, — akys didelės ir blizga.

— Iki pasimatymo, Marija, — pasako šeiminninkas ir trupti palenkia galvą ant kairioje peties.

Erikas atsilošia.

— Taip, — taria jis po valandėles, kai durys už mergaitės uždaro. — Taip, tai buvo prie D., brolyti tu mano! .

Nemanykit, kad tada mes tik aug gėrėm. Dangus liudytojas, — tada mes turėjome padoriose degtinės buteli, devyniasdešimt dviejų laipsnių „vodkos". Prisiminus dar ir labai tebedega gerklė.

Pradžia buvo nekokia.

Kuopos prieikin patrulis tuoj iš pat pradžių pakliuvo ant minų. Sanitarai turėjo tris vyrus evakuoti tais netikusais panje veižimais, kuriuose gulint kiekvienas ratu apsisukimas sukelia naujus rėžiančius skausmus. Tačiau jie net nė karto neustraukė.

— Na, taigi, — tarė pravažiuodamas tas, kurio dešinė koja buvo sutriuškinta: — Vėl pagaliau reikės vaižuoti pas mamą. — Jis net nusišypsojo.

— Varykit toliau, vyrukai, laikykitės, tėvynei nuvešiu jūsų sveikinimus.

Mes tik trumpai pasižiūrėjom į tolstančius juos. Žygis buvo toliau tęsiamas. Gilyn į sulaukėjusius krūmus. Kulkos švilpė iš priekio, kairės ir dešinės. Mes net nemątėm iš kur šaudė. Ar tie bernai medžiuose tupėjo O gal gulėjo žemėje už susiraižytų krūmų? Kiek galėdami pylėme kulkosvaidžiu ir mūsų gerasis, senaisiais šautuvais, kurie ne vieną panašų lizdą jau buvo išrūškę. Tvosnis keturiosiu šauliuose nirmyn. Metra po metro. Pusvaiandį ar dar ilgiau gulėjome žemėje. Tuomi laiku už mūsų buvo artilerijos sekyla.

— Trys šūviai! Degtuvas A! Salvė! Ugnis! — suskambėjo baterijos karininko komanda.

— Ugnis! — tuoj po to tigrėjom mes tik vieną žodį: Ugnis!

Sunkūs čemodanai šniokėdami ir žūdami skrido virš mūsų ir su trenksmu sprogindę toli, viduje sodybose; iš žemės kilo sukštyn juodi dūmai ir purvas.

— Ugnis!

Diena ėjo galop. Dangus nusidažė raudonai, lyg krauju. Padvelkė gaivus vėjas. Pušų viršūnės be palievos olė. Vakarui užėjus, mišką pasiuto jau buvome užėmę. Mūsų skyrius nuklydo toli į dešinę. Priėsmus tęsėsi lėkšta aukštajanti vietovė, kurios gubryje stovėjo mažas namelis. Tik pastebėję jį, visi spėjom, jog tai būsiąs geležinkelio sargo namelis. Mūsų uždavinys buvo prasiskverbti į geležinkelio pylimą.

Priešo ugnis susilpnėjo. Tik atskiri šautuvo šūviai dar aidėjo vakaro vėsumoje. Užpakalyje mūsų pasilikęs Karolis, pamatęs namelį, keistai susijaudino:

— Mes turime pasiekti jį — jis nuolat vis kartojo.

Kiek galėjome iš pamiškės ižiūrėti, name nieko nebuvo. Atrodė, kad priešas jį paliko. Tai liudijo ir stiviri langai. Tačiau prieš tęsdami savo žygį toliyn, mes balai norėjom jį apžiūrėti. Nors jis atrodė palikta tuščias, tačiau darė įspūdį, kad ten kažkas netvarkoj. Tai jautė ir mūsų Karolis, ir nenorėjo nusileisti.

Aple pusvalandį mes taip gulėjome pamiškėje, žvalgydamiesi į visas puses, tačiau mūsų žvilgniai nuolat grįždavo į sargo namelį. Jis buvo toks pat tylus ir paslaptingas, kaip ir pradžioj. Tik kartą vienas atviras lango rėmas lyg ir sujudėjo. Jį sujudinti galėjo tir vėjas.

Tada Karolis ligiau nebeišlaikė.

(B. d.)

Hans Collberg
Vertė Z. R.

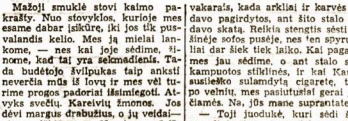

Mažojі smukłė stovi kaimo padkrašty. Nuo stovyklos, kurioje mes esame dabar įsikūrę, iki jos tik pusvalandis kelio. Mes ją mielai lankėme, — nes kai joje sėdime, tiesiome, kad tai yra sekmadienis. Tada budėtojo šviipukas taip anksti nevertia mūs iš lovų ir mes vėl turime progos padoriai išsimiegoti. Atvyks svečių. Kareivių žmonos. Jos dėvi margus drabužius, o jų veidai— vienas džiugumas. Ne vieną mūsiškių pažinai tik iš jo žmonos, taip, iš tikrųjų, taip. Nes uniforma viaus sulygina.

Įžengus į smukłę, nosin musa pilgas tabako dūmai ir šiurkšnus alaus kvapas. Seimininkas stovi už švavaus krautuvinio stalo. Jo platus, raudonas veidas, strodo, amžinai šypsosi. Be to, ant jo krūtinės dėvi ruda priejuostę su daugybe dėmių. Alus atitinkamai vėsus, geral laikomas: toks, kokio nori patyglaves dėlto kelio. Taip pat niekas seiūrės, ar mes esime į koją, — juk šiandien sekmadienis.

Sofa stovi prie durų tiesi langu, ant kurio, kiek galėdamos, stengiasi žydėti kelios begonijos. Sofoje yra sėdėjęs prosenelis ir sekmadienio

ALDONA REPŠYTĖ

Grįžtu!..

Rašyt ar ne? O gal geriau tegu nežino,
kad aš atostogų grįžtu?!....
Apeisiu nemačiom klojimą ir beržyną,
paskui jau tiesiai pro vartus....

Kai iš trobos išeis ir pamatys motutė
tikriausiai nepažins sūnaus.
Sesers nebus namie, nes kaime rugiapiūtė,
o tėvas pievą dar šienaus.

Kai vakare po darbo iš laukų ir pievų
šeimyna susirinks namuos.
Iki aušros papasakosiu viską tėvui,
kaip ten konojame už jūos....

O sutemos, nueisiu patylom per sodžių
(Ką mergužėlė pasakys?)
Kai su džiaugsmu, su ilgesiu tylias be žodžių
bučiuosiu mėlynas akis....

Taip nekantru!.... O ilgesys iš sielos veržias
tolyn prie sesės ir mamos.
Nieko neatels sutikti.... gal tik vienas beržas,
pasveikins ir šaka pamos....

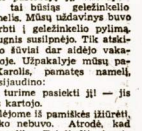

Vilniaus LSD batalijono dovana
Fronto Teatrui

vyrams ją Tėvynės sielos dalelę.

Senasis mūsų karių bičiulis „Karys" lietuviškajam Fronto Teatrui visų lietuvių karių vardu to nuoširdžiausiai linki!

Algim. Giedrius

Sentėvių karo keliais

PIRMOJI NAKTIS FRONTE

Mūsų dalinys atvyko į vieną vietovę, kuri neretai minima ir Lietuvos istorijoje, dar didžiųjų kunigaikščių laikais. Perėję nežinomo upelio tiltą, atsidūrėme priemiestyje. Mūsų kaimėje gėlėjome žiūrėti namų ir pastatų griuvėsius, nulaužtus medžius ir milžiniškas granatų išraustas duobes. Matyt, kad čia anksčiau arčiai buvo kovojama. Į dešinę nuo kelio tęsėsi tamsus laukas, kurio pakraštyje baltavo didžiulis, dar pusiau sveikas ūkiškas pastatas — bolševikų kalėjimas.

Tuoj už tilto mus sustabdo vokiečių specialiai paskirti pareigūnai ir ėmė grupėmis skirstyti nakvynei. Man teko dūdka grupė vyrų, kurią lydimas vokiečio kario, nusivedėjo pirmyn. Kaip vėliau iš vietos gyventojų teko patirti, tuo keliu buvo varomi draugo su bolševikų karluomene nemaži mūsų kariai bitėni, nepėsėjusių karo pradžio atsipalaidavti iš raudonosios armijos. Mačiuosėjį pasakojo, kad jie važiavę sunkvežimiais ir lietuviškomis uniformomis.

Man su vyrais teko nakvoti didžiulėje buvusioje ligoninėje. Tai milžiniškas keturių aukštų pastatas, jau gerokai nuo karo audrų nukentėjęs. Kiekviai skamba karių balsai tuščiuose koridoriuose ir kambariuose, atsimuždami į cementines grindų plytas.

Lipame aukštyn ir žemyn, ieškome padoresnio kambario, tačiau tenka nusivilti. Trūksta langų, durų, grindų. Naktis šalta (— 2° C), o vėjas įvilpauja po tuščius kambarius ir koridorius, ir negailestingai verčia mingo kruopeles vidun. Galvoju, kokią čia rasti išeitį, o ją rasti būtinai reikia, nes tiek mano, tiek visų karių kojos šąlsios ir purvinos iki pėš keliu. Pagaliau pavyko surasti keletą kambarių ketvirtam aukšte su medinėmis grindimis ir padoresnėm durim. Langus užtiesiam antklodėmis, ant grindų irgi klojam antklodes ir, pasidėję po galva kuprines, gulam polisio. Kad būtų šiltėiau, steinamę į vieną kambarį, kiek tik telpa.

Dar kuris laikas girdėti kareivių šnibždėjimas, juokas ir įvairūs pasitarimai, kaip čia patogiau atsigulti, bet greit stoja viešika tyla. Tik laikas nuo laiko pasigirsta mieste artilerijos sviedinių sprogimai, ora perskrodžia švilpdamos šūkės ir plytgaliai, kurie kartais atsimuša nel mūsų; tolumoj kalena kulkosvaidžiai ir dangų skrodžia įvairiaspalvės raketos.

Vėjas, kuris vakarais naktis, o fronto atžvilgiu — rami, artėjo prie galo.

MIRUSIS MIESTAS

Iš ryto nubudome jau gerokai saulei pakilus. Mes, kaip vėliau paaiškėjo, praleidome tą naktį gana gerai palyginti su kitom grupėm, kurios nakvojo sugriauctų cerkvių požemiuose. Netrūko ir jumoro, nes vis dėlto nebuvo galima nesišypsoti, pažvelgus į draugo drabužius, kurie, papuolti purvo taškeliais, buvo panašūs į musmirį: arba į veidą, kuriame po nakties saldaus miego liko žymės kuprinės diržo saglėlių arba kitokių karinės aprangos daiktų. Greit užvirė kalbos ir juokas. Emkime tvarkytis savo mantą ir laukėme, ką atneš ši diena.

Nubudęs palikau tvankų kambarį ir išėjau pasižvalgyti po langu į miestą, nes idomu buvo pamatyti, kur patekome.

Vaizdas, kurį pamačiau, dar ir dabar tebestovi akyse. Po mano kojomis tiek čik akis siekia, tęsėsi didžiulis miestas. Ne, tai nebuvo miestas, tai buvo miesto kapinyas. Nevaikščiojo gatvėmis pulkeliai nerūpestingų miestiečių, negirdėjo čiulbiant veiklos arklio žingsnių, joks garsas juoko, nei miesto triukšmo nepasiekė ausies. Prieš mane riogsojo griuvėsiais, apardytos aukšaobėtės cerkvės ir užverstos kaplės. Kur tik akys siekė, nematė nei vieno sveiko pastato, nei vieno neaplaužyto medžio. Pirmą kartą man teko matyti tokį visuotinį suniaikinimą. Mačiau Tauragės ir Raseinių griuvėsius, bet jie savo dydžiu neprilygo šiam kapinynui.

Senovėje šis istorinis miestas plačiai garsėjo savo turtais. Ne kartą čia lankėsi ir barzdoti lietuviai — karšagos, vedami savo karvedžių. Daug vargo turėjo padėti vietiniai valdovai kunigaikščiai, kad apginti savo šalį ir savo aukšsagaives nuo kryžiuotės. Pro tiksliu ir viena kunigaikštytė buvo žiūlesta už didžiojo Lietuvos kunigaikščio. Dar ir dabar tebestovi iš tų laikų užsilikusi dantyta pilis. Kelių metrų storio akmenų ir degtų plytų siena, sustiprinta miliniškais bokštais, supa buvusių kunigaikščių rūmus ir daugelį kitų pastatų. Prie pilies buvusi miesto dalis apvesta milinišku griovių, kuris iki šiol tiek gerai išsilaikęs, kad ši tvirtovė sunkiai buvo įkandama priešui, nes per eilę šimtų metų niekam nepavykęs peržengti jos budriai saugomų vartų.

Kas dar stebina ateivį šiam mieste, tai nepaprasta daugybė cerkvių, kurios, nors kuklių, netinkančių stiepiasi į dangų didžiulėsi viduramžio laikų maldos namai, kurie, nors ir smarkiai nuo karo nukentėję, bet vengti katastrofos", — atsidūsta vienas žvalgy.

Bet kas tai? Viena iš pasilenkusių figūrų pakyla ir pradeda mums skuduru mosuoti. Mes artėjame ir pastebėme, jog tai mūsų vakarykščiai patruliai. O kai prisiartiname, mums parodo savo darbo vaisių — apie 5 kg sprogstamos medžiagos užtaisą. Jis turėjo nuversti nuo bėgių atvykstantį rytinį traukinį, kuris, jau čia pat netoli, šviliu duodamas ženklą pastiraukti nuo kelio. Jis pražvilpia tą vietą, kurioje prieš 5 minutes gulėjo jau paruošias užtaisas. Maždaug, nenuprateę mūsiškių atlikto darbo, tik linktelėjo linksmai mus pasveikindamas ir nudundėjo toliau. Taip, štai ir iliko išgelbėtas traukinys nuo susprogdinimo.

Kai nuvažiavo traukinys, apipilam vakarykščius patrulius klausimais, kaip juos apšaudė. Jie papasakoja, jog, vos tik pasiekę miško, išgirdę šūvius, ir kulkos pražvilpė pro pat jų galvas.

— O aš.. aš maniau, kad man pieciovė, kaip kam trinktelėjo rankon, net raketninkas šūkrito, — pasakoja vienas — Buvo tamsu, jo neradau, o kada nutilo šaudymas — pastebėjau, jog mas peršauta tik rankovė virš alkūnės. Po susišaudymo vykome S sargybon, iš kur telefonu skambinome jums, bet neatsilepėte. Tik šiandien pastebėjome, jog laidai susišaudymo metu buvo nukirsti. Šiandien švintant išvykome, nes svarbu buvo laiku grįžti, o antra — rasti vakar pamestą raketninką ir apsidairyti palei bėgius. Ir čia, štai, va, radome tų ubagų padėtą užtaisą. Jiems nepasisekė, o mums bus medžiagos...

PER PELKYNUS, PER KEMSYNUS

Išžygiavę iš miesto, pasukome į geraį dar išsilaikiusį plentą. Iš abiejų kelio pusių laukuose stovėjo gerai užmaskuoti pabūkliai, kurie nepailstamai spiaudė į priešą ugnimi. Sviedinisi kaukdami skrido ore virš mūsų galvų. Mums ispūdžių ir kalbos netrūko, tuo labiau, kad bevelk visi pirmą kartą atsidūrėme fronte. Iš pravažiuojančių mašinų dairėsi į mus vokiečių kariai ir stebėjosi, ai kur čia dabar atsirado tie nematyti vyrai.

Netrukus pasigirdo dalna, o sustojus pirmam poliisui, atsirado ir armonika, kuri iki šiol ištikimai mus lydėjo. Diena buvo graži, kelias lygus, todėl ir didžiausi lagaminą nešančiam palengva grįžo gera nuotaika, nešiūrint, kad jo veidu riedėjo stambūs prakaito lašai. Žinoma, buvo ir graženių, kurie ankščiau gyvėsėvė būti arkliavedžiais. Jie, persimetę savo turtą ant arklio nugarės ir virš galvų šėdėdami, laikė kelią šeichas ant kupinnugario.

Viskas sekėsi puikiausiai, kol žygiavome plentu, tačiaus mūsų voros įgavo visai kitokį vaizdą, pasukus į paprastą lauko kelluką. Būdamas Lietuvoje, ne kartą mačiau kino kronikose vaizdus iš Rytų frontō, kur būdavo rodomi Rusijos keliai. Per neapsakomą purvą slinkdavo mašinos, pakrautos gurguolės ir nugrimzę iki liūdavo vėjai, kol būrys vyrų su kastuvais rankose neatskubėdavo i pagalbą. Sunku buvo tikėti, kad tikrai tokių kelių esama. Kaip tik dabar mums iš teko išbandyti kelionę tokiu keliu. Prie mūsų teėsėi neapkėpiamai laukas, kuriame judėavo tolumoje keletas kolchozų. Truputį žemesnėse vietose telkšėjo didžiulės pelkės. Žengus pirmą žingsnį nuo plento ,teko pastebėti, kad virkštinės žemės kloduos kiaurai permirkęs ir dirvoje koja grimzdo net iki kelių. Vėtimai, pavaziave vieną kitą šimtą metų, sustoję, ir arkliai vetinę daužėsi, stengdamiesi jį ištraukti. Nieko nepadėjo sukinkius ir keturis arklius. Reikėjo mūsų vyrams šūkrauti turtą ir tik po to, sukibus rankom už ratų ir padėdami pečiais, pavyko paslinkti pirmyn. Tokia scena kartojosi visą kelią. Greit kariai peršlapo ir išsipurvino iki juostos. Nutilo dainos, nebesigirdėjo ir armonikos.

Taip bėžygiuodami plačiaisiais Kasjos laukais, priėjome didžiulę balą. Keliukas pasinėrė vandeny ir dingo tarp tamsynų ir krūmelių. Neapsytęs ir kito paloo, kaip ir kito balos krašto. Ore skraidė gagėdami įvairiais balsais paukščiai, tur būt, pyko, kad mes drįstame sudrumsti jų viešpatijos ramybę. Laukti ir dėleti negalime, nes artinasi vakaras ir mes, būt būt, turime pasiekti savo tikslą. Dar viena kita minutė, ir mes būrelais raudonės drungsnėm pavasario vandenyje. Lipame nuo kemso ant kemso, krintame vėl į vandenį iki juostos, ir vėl ieškome kietos žemės. Arkliai prunkdami traukia sunkias gurguoles, karpo ausimis: bijo ir jie kur į duburkį sukristi. Cia vėl pasigirsta juokas ir kalbos. Kiekvienas nori pasidalyti ispūdžiais su draugu. Didelio ūgio vyras šaltai žingsniuoja kelmas nuo kelmo, peržengia dideliais savo ilgtsis grieovį, kai tuo tarpu mažiukas nervuotu žingsniu plaka vandenį, net su rankomis kabinasi į tilindusį virš vandens kemsą, o priėjęs grieovį ir visai nusimena. Čia kartais ir net arkliai šaltoon ligsnoja.

Kur tik pažvelgsi aplinkui — pelkės ir pelkės, tik tolumoje horizonte matyti kolchozai, cerkvelės, o užpakaly mūsų šiba dangaus mėlynėsėn ir mirusioji mėnesėna aukšmini bokštai. Tau pačiam pavakary, kai mažiausio ūgio kareivis visai nustojo nuotaikos ir tikėjimo gyvas tšeiti iš tos pelkių karalystės, didžiausias karys praneešė, jog jis nuo savo aukštų stipinų galįs įšvelgti taip mūsų išsiliętą kranta. Ir tikrai, dar gerą valandą pasimuodę šaltoje tynėje, pasiekėme žemę. Kai nuvažėm artimiausiame kolchoze susėdome ant tvorų trumpam poilsiui, vėl pasigirdo linksmos dainelės, juokas, vėl atgijo viso kelia tyėjusi, taip mūsų mėgiama lietuviška armonika. Duryse pasirodė barzdotos galvos ir moterėlės, kurios žvalgėsi į nematytus svečius, o languo apžipo šlibyksėsių valkių galvutės. Pro mus praėjo dėžėlėmis apsiginklavę mūsų arkliavedžiai, smagūs, kad liko savai. Tačiau pasirodo, kad ir jų vienas kitas, arkliui suklupus, net geriau už mus išsimuodė.

Tą patį vakarą mes laimingai pasiekėme savo tikslą. Jau daug dienų praėjo, kai mes čia tebegyvename. Idėjinvo ir tos balos, pasikeitė vaizdai. Skurdūs laukai paipuosė žaluymnais ir gėlėmis. Daug mes jau matėme, daug girdėjome, daug pergyvenome.

J. Itn. St. Stravinskas

A-D-D-G-A
Leningrad
Schlüsselburg
Petrohof
Fullujwa
Krasnojeselo
Kingisep
Marina
Krasnogwardejsk
Tossno
Gorny
Tschudowo
Wolchow
Kirischi
Ladoga
Kowly
Wyschnij Wolotschok
Bologoje
Kalinin
Kalinin
Kalinin

Kas naujo LIETUVOJE

— Vidaus Reikalų Vadybos Karo Mokentėjusiems Vilniaus Skyriaus birželio 22 d. organizuojamo sukų šėstėmis rinkliavoje, kuri buvo skiriama nuo bolševikų nukentėjusiems, išvežtųjų giminėms ir buv. partizanams šelpti, Vilniaus Miesto Savivaldybės įstaigų armautojai surinko didžiausią sumą, už būdo laimėdami pirmą vietą.

— Per liepos mėnesį Vilniaus Priešgaisrinė Apsauga užgesino Vilniaus miesto ribose 9 gaisrus, nelaidama jiems išsiplėsti. Per tą pat laiką Vilniuje priešgaisrinių ir gelbėjimo tarnybų atvyko pasitikti 18 įmonių ir 2.910 namų su 9.455 butais. Padegamųjų bombų veikimas padėmonstruotas per 15.000 žmonių.

— Vilniaus Miesto Savivaldybės Būtų Direkcija per liepos mėnesį gavo 1.015 prašymų butams, kambariams ir 37 kitoms patalpoms.

— Kuro įmonė per liepos mėnesį išdavė 4.029 pažymėjimus savo žmogams pasiaiminti kurą. Pažymėjimai išduoti viso 38.183 m³ malkų. Per tą laiką surašyti 83 protokolai už vengimą registruotis ir dalyvauti kuro gamyboje.

Šiemet draudžiama be leidimo auginti tabaką savo reikalams. Leidimai teduodami 100 arba 200 daigams auginti, nuo kurių rukenė į supirkimo punktus reikės pristatyti už 100 daigų — 1,5 kg ir už 200 — 3 kg dūvinto tabako lapų. Atsižvelgiant į buv. nepalankias oro sąlygas, Vilniaus Tabako Auginimo Skyrius savo darbo rajone terminą leidimams išsimti pratęsė iki 8. m. rugpiūčio 10 d. Po šio termino bus imamasi griežtų priemonių.

— Vilniaus Miesto Savivaldybė pradėjo duoti premijos ženklius už primelvolės pristatymą duoninius, ankštinius ir pašarinius javus, pašarą, šienas, ragučius, šaknies, arklinės, avis, veršius ir paukščius. Tie, kurie pristatė mažiau, nei nustatyta kontingentais, ir ženklų gauna atitinkamai mažiau, o kurie pristatė daugiau negu nustatyta, duodamas pilnas ženklų kiekis, ir papildoma 50% premija. Už premiją ir ženklus galima gauti prirši! žvairių prekių.

— Vilniaus „Sodybos" skyrius iš savo centro Kauno gavęs didesnį kiekį įvairių sodininkystės ir daržininkystės įrankių: laistytuvų, kauptuvų, tirklių ir t. t. Minėti įrankiai buvo pardavinėjami supirkimo punktuose pagal agronomų leidimus.

— Neseniai iš Gudijos generalinės srities Rodūnės miškų urėdijos perimtos Būdų ir Rudnios girininkijos. Iš viso perimta s. 251 ha miškas. Šios perimtosios girininkijos sujungtos į vieną administracinį vienetą, kuris pavadintas Kanlavos girininkija ir priskirtas prie Varėnos miškų urėdijos.

— Pravažiuvimo leidimai išduodami tik būtinaisiais atvejais, kaip tai mirties, sunkios ligos atsitikimais ar būtinais verslo reikalais.

— 1943 m. birželio 30 d. Reicho ministerio okupuotoms sritims įsakymu, visos Rytų Krašto įstaigos ir įmonės įpareigojamos reikalauti sau darbo pajėgų tik Darbo įstaigoje, kuriame žinioje ta įmonė yra. Darbo įstaigos pagal Fiurerio dekretą yra įpareigotos pareikalavima patikrinti, taikant griežtiausią mastą ir ir skirti darbo pajėgų tik tonai! jei įmonė arba įstaiga yra tvejkiąsi visas jėgas taupančias ir darbo našumą keliančias priemones.

Kultūrinės naujienos

— Po pasisekusių gastrolių Vilniuje, Kauno Jaunimo Teatras išvyko į tolimesnes gastroles po Vilniaus kraštą. Viešėjusi Jaunimo Teatra Vilniuje globojo Vilniaus Agronomo Įstaiga.

— Išlaisvinimo dienos — birželio 22 — proga Kaune išleistas leidinys „Dvejų Metai". Tai gražus, turiningas leidinys, su keliais įdomiais straipsniais, gausia memuarine medžiaga ir nuotraukomis. Galimas gauti tik Kaune.

— Savitarpinė Pagalba ruošia naujus vaikų darželių auklėtojų kursus. Kursai prasidės 4. m. rugsėjo 15 d. Vilniuje. Į kursus priimamos baigusiojo nuo 18 iki 40 metų amžiaus, turinčios ne mažiau 6 gimnazijos klasių cenzą.

— Lietuvos Profesinė Sąjunga, suciatarusi su Ostland Film G. m. H., Kaune ruošia kino mechanikų kursus moterims. Kursai truks tris mėnesius. Priimamos moterys nuo 20 iki 30 metų amžiaus, turinčios ne mažesnį keturių gimnazijos klasių cenzą.

— Mūsų rašytojo Igno Seinlaus romanas „Stebuklo belaukiant" švedų kalbon. Šis romanas pasirodė kritikos. Greit jis bus išverstas suomiškai. Suomių spauda apie šį romaną taip pat atsilipė labai palankiai.

— Neseniai Utenoje lankėsi Kauno Didžioje Teatro aktorių kolektyvas. Pastatė Scribė 3 v. komediją „Meilės dvikova arba moterų kova". Visa dovė tris spektaklius. Kartu buvo atvykęs ir M. K. Čiurlionio vardo vyrų choras, vad. A. Gimžausko. Pasirodė su parinktomis dainomis. Daugelį dainų teko kartoti.

— Pagal turimas statistikos žinias praėjusių mokslo metų pradžioje Lietuvoje veikė 2874 pradžios mokyklos su 7039 klasėmis. Jas lankė 278.152 mokinai, iš jų 142.909 berniukų ir 135.243 mergaičių. Tos mokyklose dirbo 6337 pradžios mokyklų mokytojai.

— Juodinių kaime Juodinių piliakalnio kapinaitėse pastatyta kuklus gražus paminklas partizanams.

— Alytaus Dramos Teatras liepos mėnesį lankėsi Merkinėje ir Lazdijuose, kur suvaidino Lydimo Ivanovo komediją „Replies". Teatrus, vadovaujamas režisieriaus Pr. Zenkevičiaus, atostogų metu stropiai ruošia P. Valčiūno „Sudrumstą Ramybę". Su šiuo veikalu mano pasirodyti rugpiūčio mėnesio pradžioje.

— Nedidėliame (700 gyv.) Saukėnų miestelyje, Lietuvių Moksło ir Meno Centrui leidus, įsteigtas skyrius. Centras skyrių patvirtino ir šiuo metu skyrius pradeda didesnę veiklą.

— Liepos 14 d. SP Komiteto paviešoja Darbininkų lankėsi meno grupė: Kauno Didžioje Teatro solistai P. Radzevičiūtė, J. Mažeika, pianistas St. Vainiūnas ir violončelistas V. Dapšys. Liepos 15 d. šį grupė koncertavo Skuode.

Diabetu (cukraus liga) sergantiems

Iškilus reikalui nustatyti, kiek kuriam diabetu sergančiam reikalinga insulino vienetų, pakartotinai skelbiama, kad visi tie, kurie jau užsiregistravo valstiniės, kaip tai kad dar neusupėjo užsiregistruoti, tuojau ir nevėliau 1943 m. rugpiūčio 15 dienos turi užsiregistruoti artimiausioje vietinėje ir turodytos. Tose vietoje kuriam liguoniui (sergančiam diabetu) reikalinga insulino vienetų vienam mėnesiui. Užsiregistruojant reikia nurodyti vardą, pavardę ir adresą.

Nuo 1943 m. rugsėjo 1 d. insuliną galės gauti tiktai tie liguoniai, kurie bus užsiregistravę. Neužsiregistravę insulino negaus.

P. p. Gydytojai prašomi įspėti savo pacientus ir paraginti juos užsiregistruoti. **Farmacijos Direkcija**

Panaikinamas 1919 – 1922 m. gim. vyrų atleidimas

ON... NL. Nuo 1919 ikl 1924 metų gimusių ir patikrintųjų vyrų atleidimas 1943 m. rugpiūčio 15 d. panaikinamas. Tais metais gimę vyrai, kuriuos patikrinimo komisijos atleido karui svarbiems darbams, šaukiami atos! rugpiūčio 15 d. Jie bus paimti į kariuomenę ir į Reicho ginklų pramonę, neatsižvelgiant į jų ligšiol dirbtą karui svarbų darbą Rytų Krašte. Tais metais gimę vyrai turi asti vieloje darbo įstaigu skelbimus, kurie artimiausiomis dienomis pasirodys spaudoje.

MOTERYS I REICHĄ

ON... NL. Išskiaidyti abejojimams dėl 1919 ir 22 metais gimusių moterų registracijos dar kartą nurodoma, kad ištekėjusios moterys darbams į Reichą iš principo neimamos. Jos gali užsiskyrti tiems darbams tik savo noru. Tačiau jos gali būti imamos vietoje darbams versło ūkyje arba žemės ūkyje. Bet darbo įstaigu moterų darbo tikslinankiviimo reikalai kiekvieno atvejo rūpestingai ištirs, ar galima moterį paimti darbams, nesutrukdent šeimos gyvenimo.

ON... KAUNAS. Atitinkamai patvarkymą, liečiantį 1919 — 1924 m. gimusius vyrus, kurių visų tais metais gimusių nepakeičiamumas nuo 1944 VIII-15 atšaukimas, pasaukto registruotis 1919 — 1922 m. gimusioms moterims, kiek tai liečia netekėjusias, taip pat nėra ją ko atleidimo. Tos moterys tais metais gimusios moterys skirtos darbams Reiche. Imonių bei įstaigų bet kokie žygiai prieš šį potvarkį yra bešiskiai.

Kova su slaptąja prekyba

ON. KAUNAS, NL. Generalinis komisariato kainų skyrius įspėja, kad bus imtasi dar griežtesnių priemonių kovai su slaptąja prekyba. Aširios bandančiosios taikomos ne tik pardavėjams, bet ir pirkėjams. Beslviečias slaptąja prekyba ateityje bus traktuojamas kaip karo nusikaltėlis. Jo turtas bus kinfiskuotas ir atiduotas nuliaitimą, jam nuožūdius keturis voklečių policijos valdininkus, vieną voklečių valką ir mėginant nuliudyti antrą voklečių valką, padėjo bandęsi ir kitas bėdas dėl jam pagelbėjo. Sušaudytųjų tarpe yra Ulevičiaus žmona ir sūnus.

ON... NL. Visi 1925 metais gimę vyrai, kurie yra užsirašę Reicho darbo tarnybai arba dar nori užsirašyti, turi stotį į patikrinimą. Atskiroms apskritims nustatytas patikrinimo laikas ir vieta.

Sportas

— Liepos 31 ir rugpiūčio 1 d. d. Kaune pravestos Lietuvos lengvosios atletikos pirmenybės. Karo metu salygomis tai yra didžiulis sportą tyrinti — tuo labiau, kad iš karto buvo velk apie šimtą dalyvių, kurių daugumą iš provincijos.

Varžybos prasidėjo sportininkų paradu. Žodį lengvaatletams tarė sportininkų atstovas bėdžiai ir. Nesvytis ir vyr. rungtynių teisėjas p. Kudirka. Po to prasidėjo kovos dėl klubų meisterystės ir individualinių nugalėtojų titulų laimėjimo. Techninės sėkmės yra tokios:

Vyrų bėgimai. 100 m: 1. Urbonas— 10,6 sek. 2. Gastinas — 11,6 sek., 3. Leščinskas — 11,6 sek. **200 m:** 1. Urbonas — 23,6 sek., 2. Pimenovas — 24,6 sek., 3. Paulauskas — 25,0 sek. **400 m:** 1. Bakūnas — 55,6 sek. 2. Paulauskas — 57,2 sek., 3. Mažeika — 60,6 sek. **800 m:** Vietrinas — 2:04,1 min. 2. Žemaitis — 2:06,0 min. 3. Dranusavičius — 2:08,4 min. **1500 m:** 1. Vietrinas — 4:12,8 min. 2. Žemaitis—4:17,6 min. 3. Laurutis— 4:24,2 min. **5000 m:** 1. Vietrinas— 16:00 min. 2. Kalpokas — 16:58 min. 3. Dranusavičius — 17:13,4 min. **4x100 estafetė:** 1. Perkūno I-ji k-da — 47,00 sek., 2. LGSF I-ji k-da — 47,6 sek., 3. Perkūnas II-ji k-da — 48,7 sek.

Moterų bėgimai: 100 m: 1. Burbulytė — 14,3 sek., 2. Strazdaitė — 14,4 sek., 3. Kryžiūtė — 14,5 sek. **200 m:** 1. Milinkutkytė — 29,4 sek. 2. Burbulytė — 30,4 sek. 3. Karpuškaitė — 30,5 sek. **4 x 100 estafetė:** 1. Birželiškas — 57 sek. 2. Kauno Perkūnas — 58,1 sek.3. Siaulių Šarūnas— 59,5 sek.

Šuolai. I toli vyrams: 1. Supronas — 6,84 m. 2. Leščinskas — 6,52 m. 3. Puzinauskas — 6,34 m. **I aukšti:** 1. Leščinskas — 1,65 m. 2. Paulauskas — 1,60 m. 3. Marcinkevičius — 1,55 m. **Trišuolis:** 1. Supronas — 13,30 m. 2. Adomaitis — 13, 08 m. 3. Strazdas — 11,98 m.

Moterys. I toli: 1. Budzinskaitė — 4,88 m. 2. Variakojytė — 4,70 m. 3. Kryžiūtė 4,64 m. **I aukšti:** 1. Burbulytė — 1,35 m. 2. Milinkutkytė — 1,25 m. 3. Kryžiūtė — 1, 20 m.

Mėtymai. Vyrams. Diskas: 1. Jankūnas — 39,81 m. 2. Puzinauskas — 39,10 m. 3. Budrys — 37,42 m. **Rutulys:** 1. Jankūnas — 12,98 m. 2. Puzinauskas I — 12,89 m. 3. Budrys — 12,50 m. **Ietis:** 1. Kamičaitis — 55 2. Tamulynas — 52,61 m. 3. Adomaitis 51,60 m.

Moterų. Diskas: 1. Gavėnaitė — 31,45 m. 2. Tubienė — 31,40 m. 3. Ruzgienė—30,60. **Rutulys:** 1. Ruzgienė—10,54 m. 2. Baranauskaitė 10,43 m. 3. Jančytė — 9,20 m. **Ietis:** 1. Tubienė — 31,10 m. 2. Milinkutytė — 27,50 m. 3. Valiokaitytė — 26,90.

Kitoms pirmenybės vyrų ir moterų grupėje laimėjo Kauno sp. klubas Perkūnas, surinkes vyrų grupėje 62 tšk., moterų 37; II-ji vieta teko LGSF 58 tšk. III. Dotnuvos Ž. Ū. A. 10 tšk.:

Moterų II v. laimėjo jaunos ir energingos birželietės (Biržių Vilkas) 25 tšk. III v. Siaulių Šarūnas — 11 tšk.

Nepapraši gražus oras, tik gal per didelė kaitra, ypač rugpiūčio 1 d. leido sėkmingai ir pilnai pravesti visas komplekcijas. Pavyzdinės rungtynių tvarks, sportininkų tinkamas užsilaikymas sudarė tikrai rimtą sportinių kovų lauką. I akis kritė tik kai kurių jaunų dalyvių noras perdaug laimėti, dalyvaujant daugely konkurencijų, todėl vienam ištam teko bėgimo metu išgriūti ir apleisti varžybas.

Iš laimėjimų pažymėtinos Urbono (Panevėžio LGSF) 100 m — 10,8, kuris, nors ir pajėgui prabėgta, bet tai pavedė pakankamai. Urbonui trūksta stiliaus. Kolyg technikos ir jėgos netrūksta, reikia tik darbo. Supronas šuolis i toli 6,84 m irgi dėluginantis, nes praėjusiais metais su 6,96 m žiūrėjo Pabaltijų I-ju. Pažymėtina birželietės, iš kurių daug galima tikėtis. Reikia tik gero trenerio. Rungtynių laimėtojams I, II ir III v. buvo įteikti diplomai. Be to, klubų (vyrų ir moterų) nugalėtojai ir gražiausi kai kuriųsi rezultatų laimėtojai gavo dovanas.

— Pravestas A. Fredos LFLS laisvų lenktynes (vienas irkluotojas su vairininku) skersai Nemuną laimėjo Vytautas Juodelė per 4:33,8 min. II — teko Br. Šeškevičiui 4:33,1 min. III v. Mečiui Vilkevičiui. Šis LFLS skyrius savo nuolatine veikla ir darbar yra Kauno visuomenės tarpe labai populiarus ir gerbiamas. Varžybos vadovavo dviračių meisteris V. Severinas.

— Vilniuje draugiškas futbolo rungtynes vieną LGSF su ispanais sužaidė 4:4 (3:1).

ON. VILNIUS. Rugpiūčio 1 dieną susėjo dveji metai, kad Vilniaus miesto apygardos komisaras, Hingstas paskelbė primą vokiečių civilinės administracijos kreipimasi į Vilniaus gyventojus. Tai dienai paminėti Vilniaus dienraštis „Naujoji Lietuva" įsidėjo vedamąjį antraštė: „Dvejų metų darbo".

UŽSIENIO ŽINIOS

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. VIIII. 4. Fiureris pasiuntė Hamburgo miesto komendantui generolui majorui Wahle tokią telegramą:

„Pripažindamas pasiaukojimo kupinus Jūsų asmeniškus nuopelnus pagalbinės akcijos skaudžios nelaimės ištikiame Hamburge metu, aš suteiktu Jums „Už nuopelnus karė" kryžiaus Riterio kryžių su Kardais.

Adolf Hitler".

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. NL. 60 metų amžiaus sukaktuvių proga Fiureris per generolą feldmaršalą von Kesselringą perdavė Mussoliniui nuo savęs asmeniškai Nietzsches kūrinių rinkinį. Tai dovanai buvo išleista speciali tos knygos laida.

BERLIN, NL. DNB žiniomis, Möldersro naikintuvų eskadra liepos 27 d. pasiekė 6.000-ją pergalę ore.

AMSTERDAMAS, NL. Kaip praneša britų telegramų agentūra iš Alžyro, Giraud paskirtas vyriausiuju pranūziu disidentu karinių pajėgų vadu, o de Gaulle palikta „gynimosi tarybos" pirmininko vieta.

MADRIDAS, NL. Žiniomis iš Vašingtono, nuo Houstono iki Port Arthur ir Corpus Christi, nesenai buvęs orkanas padarė didelių medžiaginių nuostolių, kurie siekia apie 11 milijonų dolerių. Be to, per orkaną 30 žmonių buvo ir daug buvo sužeista.

AMSTERDAMAS, NL. Anglų informacijų biuro žiniomis, prezidentas Rooseveltas, kuris vakar per radiją paisiaukė dėl tų pat problemų, apie kurias Churchillas jau kalbėjo ankstyvą ritmuose, pareiškė, kad vyriausybės pasikeitimas Italijoje nė kiek nepakeitęs santarvininkų elgesio su Italija. Kaip ir anksčiau, jų tikslas yra nuslėpiamas „besąlygiškas kapituliacijos".

ROMA, NL. Vatikane viskas vykęs taip senaja įprastine tvarka. Tiktai pagyvėjo diplomatinė veikla. Popiežius turėjo vieną eilę privačių audiencijų ir tarp kitų priėmė apaštalinį nuncijų Italijoje Magr. Borgoncinį Duca. Vakar vakare priėš pat vidurnaktį Sv. Petro aikštėje buvo didelės demonstracijos, trukusios ikį 0,39 valandos, kurių metu minia pareiškė savo simpatijas Popiežiui Pijui XII-jam.

BERLIN, NL. Kaip DNB patyrė, per kautynes Orio ruožė vėl buvo tikriausiai nustatyta, kad sovietai pasiuntė į puolimą ištisus dalinius, turėdamus vokiečių uniformomis. Liepos 9 dienos rytą 5,30 tie sovietų daliniai vokiškomis uniformomis prėjo puolimą. Tačiau bolševikai buvo atspaitiniai ir per keles kautynes pratrūkinę atsitraukė.

BERLIN, NL. Kaip DNB papildomai praneša, Rytų fronte galima laukti, kad sovietai, pergrupuę savo dalinius, Kubanės ruožė, taip pat ir pietus nuo Ladogos ežero vėl pradės savo masinius puolimus. Orlo ruožė vykstančios dėliotos alinamosios kautynės tebėturi senąjį pobūdį. Čia masėmis puolą sovietai patiria kur kas didesnių nuostolių, negu jų turi vokiečių daliniai, esą apsigynimo pozicijose. Ne veltui čia labai pavadintas „masiniais sovietų kapais".

BERLIN, NL. Vokiečių spauda ketvirtadienį paminėjo Benito Mussolinio 60 m. amžiaus sukaktuves. Iš pačiosios Italijos pranešimų, kaip veiksiias pasilieks istorijoje, kaip atvaizdas vyro, kuris nuveiktų darbų tikimo pasiekimai negali panaikinti. Ji kovojęs už teisingesnius santykius tarp tautų ir už rytiojaus Europą.

TALINAS, NL. Estijos šachmatų turnyre didmeisteriui Paul Keresui, pavyko nugalėti Estijos šachmatų meisterio titulą.

Savisaugos, statybos batalionų, Wehrmachto talkininkų dalinių ir kitų karinių formacijų KARY LIETUVI,

kuris dar negauni „Kario" ir kitų lietuviškų laikraščių—tuojau pranešk mūsų redakcijai savo ir draugų Feldpostų numerius!

Rašyk „Karui" iš savo karinio gyvenimo!

Garbingai žavus ginklo broliams Rytuose

J.psk. Kazui Kvedaraviičiui,
gr. Petrui Butkui,
eil. Aleksui Guokui,
Broniui Zareckui ir
Staslui Dūdai,

jų tėviėiams, broliams, sesutėms ir giminėms reiškiame nuoširdžią užuojautą.

GINKLO DRAUGAI:
Pk. J. Stanislovaitis, gr. J. Zokėnaitė, gr. S. Pudokas, eil. M. Kačiulis, eil. V. Stravinskas ir eil. J. Kavuolynas.

Afanasijui Kazanui

IR JO ŠEIMAI,

brangiam sūnui GORIUI

garbingą kario mirtimi kovoje prieš bolševikų gaujas žavus, ir sunkiame iš Rytų nuoširdžią ir gilią užuojautą.

Kuopos karininkai ir kariai

Dodo nepasisekimas Rytuose

Nr. 32 (1194) Vilnius, 1948 m. rugpjūčio 7 d.

ŠVIESA

PRENUMERATA metams — 6 RM; pusei metų — 3 RM; 3 mėn. — 1,50 RM.

Išsiraoma mažiausiai metų ketvirčiui, priklausant kalendoriniu tarkos, pav. I — III mėn. IV — VI ir t. t.

MŪSŲ GYVENIMAS

VILNIAUS MIESTO KNYGYNAMS IR ANTIKVARAMS

1941 m. birželio mėn. pro Vilniaus miestą staiga pradžiūs karo audrai, pirmomis dienomis kai kuriose kareivinėse, drauge su kitu neapsaugotu turtu, išimtė nemaža ir buv. lietuviškųjų kariuomenės dalių bibliotekų knygų, kurias bolševikai dar nespėjo sunaikinti. Įvairių asmenų ir įvairiais būdais surankiotų, šių knygų nemaža dalis pastebėta ir kai kuriuose Vilniaus miesto knygynuose, antikvaruose.

Šiuo metu visuomenė kviečiama sukoti kuo daugiau tinkamų knygų mūsų kariams Rytuose, o ypač stabybos batalionų ir įvairių kariuomenės talkininkų dalinių kariams, kurie dar mažiausiai aprūpinti. Visa eilė gražių pavyzdžių jau rodo jautrių tautiečių susirūpinimą mūsų kariais, atsidūrusiais toli už Tėvynės ribų. Sia proga kviečiami anksčiau minėtų knygų turį Vilniaus knygynų ir antikvarų savininkai jas aukoti mūsų fronto kariams ir tuo suteikti mūsų vyrams daug dvasinio pasitenkinimo. Lietuviškosios, karinėms mūsų dalių bibliotekoms priklausiusios knygos lai grįžta vėl mūsų kariams, kovojantiems Rytuose. Sn.

Karių laiškai iš Rytų

Mūsų savaitraščio redakcija gauna nemaža laiškų iš lietuvių karių, kariuomenės talkininkų Rytuose. Tuose laiškuose mūsų vyrai rašo visais rūpimais savo gyvenimo klausimais, o ypač pagedauja daugiau ir įvairesnės lietuviškosios spaudos, lietuviškųjų ženklų uniformoms ir tampresnio susirašinėjimo su Tėvyne. Ką galėdama, iš savo pusės „Kario" redakcija karių prašymus patenkinusi, būdingesnius jų laiškus persiunčia Vidaus Reikalų Vadybos, Visuomenės Reikalų Departamentui Kaune.

VISUOMENĖS AUKOS Į RYTUS

Per „Kario" redakciją visuomenės suaukotosios knygos, rašomoji medžiaga ir kitos kultūrinės priemonės stengiamasi kuo greičiausiai pasiųsti į Rytus, prieš bolševizmą sunkiai kovojantiems mūsų kariams. Pastaosiomis dienomis vėl poral batalionų pasiųsta žymus kiekis suaukotų vokų ir popieriaus laiškams, kitos rašomosios medžiagos, įvairių tautinių paveikslų ir truputis žaislų.

FRONTO TEATRO DAINOS PER RADIJĄ

Fronto Teatrui išvykstant gastrolėms po Lietuvą, Kauno radiofonas „Sienapitės" vaizdelio dainas įrašė į magrefono juostas. Šių dainų koncertas bus duotas per radijų 8. m. rugpūčio 8 d., lietuvių karių radijo valandos metu.

MŪSŲ SUŽEISTIEJI KARIAI FRONTO TEATRO SPEKTAKLYJE

Pirmajam Fronto Teatro spektaklyje Vilniuje liepos 30 d. pakviesti dalyvavo ir sužeistieji mūsų kariai, gulį įvairiose Vilniaus miesto ligoninėse. Sužeistiesiems buvo paskirtos vietos iš pirmųjų vietų. Sunkiai sužeistiems buvo parūpintos susisiekimo priemonės. Sužeistieji mūsų broliai kariai spektaklio dalyviams telkė gilų ir rimtą įspūdį.

DĖL „LIET. ARCHYVO" III TOMO

Savisaugos dalių batalionai, kuriems buvo rastu nurodyta „Liet. Archyvo" III tomą atsimti iš „Kario" redakcijos Vilniuje, prašomi atsiųsti žmones palmti knygas batalionų bibliotekoms ir norimą kiekį už pinigus atskiriems kariams „L. Arch." III tomo kaina — 5 RM.

Prašo atsiliepti

Psk. Kazj Rainj, arba žinančius kur jis yra, prašo parašyti psk. Poleksauskas Antanas, Feldpost Nr. 12951. Turiu svarbių jo asmeninių reikalų.

PADĖKOS

Vilkaviškio miesto Burmistrui Ponui Žeromskiui, klebonui kun. Kardauskui, Vilkaviškio savivaldybės tarnautojams bei Vilkaviškio visuomenei už paaukotą batalionui radijo aparatą bei knygynėlį, bataliono karių vardu nuoširdžiai dėkoju.

Kapitonas Malskaitis

✿✿✿

Viliniaus liet. įgulos bataliono Vadui, už visą suteiktą mums globą, ir Viliniaus Miesto tarnai Vadybei, už palankiausias sąlygas mūsų teatro gastrolėms, viso kolektyvo vardu reiškiu nuoširdžią padėką.

Fronto Teatro Direktorius

✿✿✿

Mūsų kariams Rytuose per „Kario" redakciją paaukojo: p. Viktoras Biekaitis 170 vokų, 250 lapų popieriaus ir plunksnų dėžutę, ir p. Vyt. Stančikas — 14 knygų.

Maloniems aukotojams už jų nuoširdžią dovaną visų mūsų karių vardu reiškiu gilią padėką.

LSD Ryšių Karininkas

Redakcijos atsakymai

P. Samuliuniui — Tamstos eilėraštis „Sesei" nors ir labai įsimingas ir nuoširdus, bet vis dėlto spaudai persilpnas savo techniniu ir minties reiškimo požiūriu. Mėginkite toliau. Reikia studijuoti literatūros teoriją, kitų kūrybą, ir, be to, turėti įgimto pašaukimo poezijai.

Romui Barisai — Tamstos atsiųstieji eilėraščiai silpni. Žodžiai ir minties labai bendro pobūdžio, žaisnai kitų vartojami, nudėvėti. Reikia stengtis ką nors naujesnio, originalesnio, kaip minčių dėstymo, taip ir formos požiūriu.

Alvydui — Eilėraščiai silpni, nedėsime.

V Verseliui. Tamstos galvosūkiai netiks. Jie yra perlengvi ir panašūs į jau „Karyje" išspausdintus.

Palaidotas pareigos vyras

Birželio 18 d. mūsų batalionas neteko vieno kario. Priežo lėktuvams bombarduojant vieną kolchozą, buvo ellinis Juozas Pumputis.

Šiame kolchoze gyveno ir kartu su kitais savo draugais ėjo jam pavestas pareigas ir eil. Pumputis. Velionis buvo kilęs iš Zarasų aps., Salako val., Oželių kaimo. Savisaugos Dalyse tarnavo nuo nuo 1943 m. sausio 1 d.

Pažymėtina, kad prieš kelias savaites mirė velionies motina ir todėl buvo numatyta netrukus paleisti jį atostogų. Atvykęs į batalioną štabą pasimti atostogų dokumentų, tik dieną dar negavo jų, nes nebuvo pagaminti. Jam buvo patarta pernakvoti tkį rytojaus, kol bus paruošti dokumentai. Bet jis, kaip pareigingas karys, pareiškė: „Kol neso paleistas, turiu grįžti tarnybon į savo stovyklą". Grįžęs prie savo dalinio ir eidamas tarnybos pareigas, tą patį vakarą buvo.

Birželio 20 d. velionies palaikai su karine pagarba buvo palaidoti S. miesto karinėse kapinėse. Laidotuvėse dalyvavo karo kapelionas, batalijono karių dalinys su batalijono vadu priešakyje ir vokiečių pareigūnai. Prie duobės atsisveikinimo žodį pasakė karo kapelionas, batalijono vadas ir vokiečių policijos viršininkas kuopos vadas. Visi savo kalbose paminėjo velionies pareigingumą, sąžiningumą ir drausmingumą tarnyboje.

Vrš. A. Ivanauskas

KAI DRAUGAS GRĮŽTA IŠ ATOSTOGŲ

Suspaudęs armonikos dumples ir nutildęs jos garsus, eil. P. sušuko, kad grįžo iš atostogų eil. T. Draugai, tai ūgirdę, pradėjo visi drauge veržtis pro duris, lyg būtų paskelbtas pavojus.

Kiekvienas stengėsi primaityti grįžusįjį, ir jis nepasijuto, kaip bessa draugų apsupta. Ant kelio stovėjo grįžusis iš atostogų ir dalijo savo draugams laiškus nuo gimintų ir mylimųjų mergaičių. Jų laiškuose mylimųjų redo gėlių ir rūžų žiedelis iš Tėvynės žydinčių esu darželių.

Draugai, kurį laiką nematydami savo gretose eil. T., pasilūjo jo. Jis savo draugams buvo palikęs daug gražaus dardo, kuris teikia nemaža grožio mūsų gyvenamajai vietovei. Jo darbštumas puodė mūsų stovykla: iš velėnų ir kitko čia pat randamo padaryta Gedimino pilis, kurios viename šone yra Lietuvos ženklas, o antrame — vokiečių.

Grįždamas eil. T. parvežė mūsų būrelio iš brangių tautiečių 50 paaukotų knygų. Kiekvienos knygos pirmame puslapyje yra nuoširdus aukotojo užrašas.

J. psk. Antanas Poelius

GALVOSŪKIŲ SPRENDĖJAMS

Kitame numeryje baigsime šį pirmąjį ratą. Dovanos bus paskirstytos rugsėjo viduryje.

Uk. K. Veikalui. Tamstos laiškų persiuntėme vienam kariui į frontą.

Dabkui Sedoje. Iš anksto tuo nereikia rūpintis. Ankščiau ar vėliau ir tokie drauge su dorais žmonėmis bus grąžinti į Lietuvą, čia juos pažįsta ir išaiškės jų praeitis.

Mūsų vyrai Rytuose laukia priešo

MIRTIS PRIE ŽYDINČIŲ RUGIŲ

Rytas. Plikava migla tirštu debesiu atsipleše nuo žemės. Rugių laukas, tikėtes šiedaužiukų kutus ir spindėdamas rasa suvigintais lapais, buvo auksinis iš virškaus. Žalias iš apačios ir sidabrinis per viduri.

J. psk. Kabalskis ir jo skyriaus žmonės sustojo parugėje. Tollau už rugių lauko juodavo K. kolchozo trobelės. Vyrai voreie ariėjo prie kaimo: jiems buvo įsakyta iš čia surinkti žmonių bunkerių statybai. Siam uždaviniui j. psk. Kabalskis ir vadovavo. Tačiau jiems dar nepasiekus pirmųjų kolchozo sodybų, teko sustremti su priešu, kuris tūnojo pasislėpęs rugiuose ir išsidėstęs kolchozo patvoriais. Banditai, šaudydami iš minosvaidžių ir puldami rankinėmis granatomis, šaukė pasiduotl. Mūsų vyrai pradžiojė nukovę jų komandiriu ir du šaulius. Sprąga, kurį atsirado nukovus tris banditus, buvo vienintėlis pasitraukimo kelias i netolimą mišką. Tačiau raudonųjų raitininkai uškšlendė ir šį vienintėlį galimumą.

Gamtoje vyrų nebejstengė atsilaikyti prieš juos užgrūvančią banditų masę. Kiekvienas skyriaus žmogus pradėjo velkti askirai ir savarankiškai.

J. psk. Kabalskis, sužeistas į abi kojas, dar vis šaukė savo draugus į kovą. Tačiau jo vyrai jau buvo toli, net už priešo linijų. Skyriaus vadas liko vienas — kruvinos kojos neklausė jo valios. Banditai, suuosdami aukos kraują, puolė jį žvėriškai. J psk. Kabalskis, vengdamas banditų „nelaisvės", pats išsisprodino granata. Gelsvas žiedaduikių debesėlis palėbo ties juo. Bangujantis rugių laukas nulenkė žemyn savo varpas.

Jo kūnas buvo surastas ir pargabentas į batalioną. Garbės sargyba ir daugelis vainikų prie karsto reiškė jam paskutinę karių ir vieto gyventojų pagarbą. Kitą dieną j. psk. Kabalskio kūnas, dalyvaujant batalono vokiečių ir lietuvių karininkams, iškilmingai buvo palaidas M. karių kapuose.

J. psk. Kabalskis yra suvalkietis; civiliniame gyvenime buvo sportininkas — boksininkas. Jis buvo drąsus ir sumanus skyriaus vadas. Jo visad gera nuotaika ir puikus samojaus stiprino draugus žygyje ir kovoje. Jis mirė reta karo mirtimi, kovoje už savo tėviškės laisvę.

J. psk. Jul. Susmaras

TREČIOSIOS KUOPOS ŽVALGYBA

Mūsų kuopa gauna uždavinį apsistoti kaimelyje K., netoli D. miestelio, nes tose vietose gyventojai buvo labai plėšiami bolševikų besiapsitaičiąs aplinkiniuose miškuose.

Vieną vakarą gauname įsakymą sunaikinti viename miške esančią priešo stovyklą. Uždavinys buvo gautas iš vakaro ir tą uždavinį įvykdytl buvo pavesta psk. C.

Rytą, dar saulei tekant, mūsų žvalgomasis dalinys žygiavo nurodyta linkme. Išeinant į žvalgybą drauge paimtas vienas belaisvis, kuria tik iš vakaro buvo pateiks į vietą ranką ir gerai žinojo bolševikų stovyklą. Jis turėjo mums rodyti kelią į stovyklą. Vos tik išėję iš kaimo, išsidėstome žvalgybos rikiuotėje.

Artindamiesi prie miško pradėjome nuosekliai stebėti, kad kur nors iš pakrūmio netikėtai neprablūs kulkosvaidis, nes belaisvio pranešimu tose vietose turėjo būti priešas. Pasiekėme miško pakraštį. Krūmai ir žmogaus aukščio žolė visai uždengė matomumą, todėl galėjom vadovaustis tik klausa. Kiekvienas šiamesys vertė glaustis prie žemės ir klausytis. Žingsnis po žingsnio slinkome susiraigiusiais krūmais, kol pasiekėme neišsivystamą balą. Čia, prisidengdami medžių šešėliais, galėjome slinkti greičiau. Netikėtumų buvo galima laukti kiekvieno momentu. Staiga pirmieji patrulai pranešė, kad jau pastebėta priešo stovyklą. Mūsų žvalgybinio dalinio vadas davė įsakymą kiek galima arčiau slinkti į priešą ir staiga puliu. Tuojau visa dalinys, išsidėsto supimo lankiu ir pradeda į priešą artėti. Prislinkęs visai arti, mūsų dalinys staiga puola. Priešo sargybinai, vos spėję pakėlęsti kelis šūvius, krinta vietoje. Priešas, staiga ir netikėtai užpultas, negavo nė už ginklų nusitverti. Paėmėm nemaža belaisvių, ginklų ir municijos.

Priešo stovykla buvo įtengta labai tankiam miške, apsupta neišprendamų pelkių. Sunaikine stovyklą, su grobiu pasukome savo stovėjimo vietos link. Grįžome pavakarioję.

Parvykus į savo stovyklą, tuojau draugai apstojo ir teiravosi, kokiu būdu pavyko be auku paimti tiek daug belaisvių. Nors iš tikrųjų buvome nuvarge, purvini, bet vė neatrodė nuvarges ir, neskikundę. Visi džiaugėsi ir buvo patenkinti pašalinę gyventojų siauba.

Gr. Antanas Gricius

Kary!

Grįždamas iš Tėvynės į Rytus — nepamiršk užeiti į mūsų redakciją, paimti savo daliniui visuomenės suaukotųjų knygų, rašomosios medžiagos, paveikslų ir naujausių laikraščių.

1. Kogi taip eilinis Žalga
Akylai šį lauką žvalgo,
Kokį priešą čionai ras? —
Na, bet kas jį besupras!

2. Aštrų ginklą štai galanda,
Kirs netsukus rugio sprandą.
Žalga dalgį dar paplaks
Ir „į fronta" greit nukaks.

3. Plieno ginklas vikriai ėda,
Krenta pėdas paskui pėdą.
Traukia pradalgį karys —
Kas pasprieštinti išdris?

Arba „KARIO ATOSTOGOS KAIME"

J. Tumo-Tumavičiaus piešiniai ir žodžiai.

4. Vos tik baigė rugiapiūtį,
Pasitinka tuoj Birutė,
Ir vainiką ant petės
Nugalėtojui uždės.

Prano Vršlybos

Pranas Prapuolenis pamilo paėją puikiausią parapijos panaitę — Paliūniūkę. Puikiais pavasario pavakariais, pasiėmęs po paranke pamiltąją Polę, puldavo puikiojon pievos pasvajoti. Paukščiai pamažu plasnodavo pilkojo padangėj... paūsdrįs pasidarydavo puiki puota. Patys pagalvokit!... Paukščiai... pilka padangė... pasakiški pabučiavimai... pat puikioji pavasario puriena — Polė. Puiku, puiku!...

Pasvajoję, pirmykščiais papievais parėjo pas Polę. Polės pamotė pikta. Protarpiais panūromis pažvelgdavo Prano pusėn... Pranas pajuokiamai pasiūlinėjo pamotės paakyrna. Pasakoja pabalga! Pranas pajuoke Polės pamotę. Pamotė, pagrėbė pieno puodynę, palaistė Polės pamiltąjį Praną... Po pusvalandžio pamiltaisiais papieviais Pranas pūkojo pas patėvį pasiskųsti... Patėvis pabučiavo Prano plaukus, patapnojo pečius, pasiūlė prisėsti, paviešėti, pasmaguriauti pusbuteliuku.

Po poros palinkėjimų Pranas, pamirsęs pamiltąją purieną Paliūniūkę, paknipstom pasuko pušyno pakraštin.

Justa Labanauskaitė